

mes amb nasal aparegueren en àrab, per contaminació del nom de la bandúrria (*tunbūr* avui Egipte, Boqtor, i estès fins a l'Àràbia i zones veïnes, Dozy, *Suppl.* II, 63), i ja vell a Egipte (on el mot i un derivat ja figuren en els Ss. XII i XV).

Ací ho hem de rectificar: ara es veu que ja devia haver-hi la forma mixta amb nasal en terres irànies, des dels primers contactes amb els àrabs. Segons Oranski (*Vvedénié v Iránskuuu Filologiiu*, 184) el persa modern *tāmbur* ja figura grafat *tanbūr* en un text pelvi narratiu dels fets del rei sassànida Ardašir (regnant 224-241 d. C.), que suposo força posterior als fets narrats, però tanmateix poc o molt anterior a la conquesta musulmana (mj. S. VIII). D'altra banda hi ha un mot persa mod. *tanbuk* (amb variants *tanbak*, *bik*) 'tambor' i 'cornamusa' («drum», «bagpipe»), que ja apareix en la forma *tumbak* 'tambor, potser de bronze' («drum or kettle-drum») en els textos pelvis de l'època antiga (> armeni *t'mbuka*) (HSNyberg, *Man. of Pablavi* II, 195a). El detall dels objectes, hem de deixar-lo, nosaltres lingüistes, a càrrec dels especialitzats en la història de la cultura material.

Si en tot això entren les arrels perses —indoeuropees— *t-n-* 'tronar' (persa *tundar*, afganès *tana* 'tro', scr. *tányati* 'tronar', Pok., *IEW*, 1021; Horn, *Grundriss np. Etym.*, 89, § 396) o *tābidān* 'girar', 'tòrcer' (Pok., 1064, Horn, 83) o àdhuc totes dues en combinació, no em sembla impossible però incert, i a deixar en mans dels especialistes. En tot cas l'origen de tot plegat degué trobar-se ja en irani. I fins i tot el de la forma mixta *tanbūr*.

DERIV.: *Tambora*. *Tamborejar*. *Tamborell* (-lh, sense definició. Aversó, 1434.37). *Tamborer* (en dos docs. de 1469-80, *Ardits* II, 339, 387); *tamboner*. *Tamboret* 'tambor petit': «sonar lo *tamboret*», *Decam.* (VII, § 2, 442.5, trad. «sonare il *cembalo*»); 'seient en forma de tambor' (*taboret* 1644, 1652; *tamboret*, Lacav. i docs. des de 1774, *D'Ag.*) (en el sentit de 'carretó' ve de *tambar*), *teburet*, *-ulet*; o bé assimilat *tubulet* a Manacor (cita d'*AlcM* en les *Cont.* d'AMAlcover); i a St. Llorenç de Cardassar vaig sentir *tibulát*, si bé crec que es tractava d'una eina rústica (1964). +*Tamburot* nom d'un pas cobert, en un sector de carter (per comparació amb la buidor central del tambor), Lluçena 1961.

Tambori: deriv. que sembla haver-se imitat de l'italià, a causa de la variant *-ino* —més aviat que del mossàrab—, com sigui que *tamborino* ja es troba en italià com a nom del tocador de tambor a mj. S. XIV (MViLLani). D'on degué passar a una varietat de tambor difosa pels tamboriners italians: «tabals: aldufs, *tamborinos* e flaviols» a. 1437, val. (veg. a *TABAL*); «après venien totes les dones públiques --- ab tots los rufians --- e anaven ballant ab *tamborinos*», «tornaren al castell ab moltes trompetes e *tamborinos*», JoMartorell (Ag. I, 122.3f., 80); «la gent que balla / --- / ab gran tum-tum - de *tamborins*: / vells y fadrins, / en dies tals - tothom fa festa» (relació de carnestoltes barceloní de 1616, Careta, *Barbr.*, 399); «Veü vení dos pasterets - que exien de una cova: / lo un toca

'l *tambori* --- l'altre toca la viola», reco. per MilàF a Prats de Molló (Pujol-Puntí, *Materials C. Pop.* I, 15).

Sens dubte encara avui *tamborino* predomina en l'ús vulgar, car fàcilment trobariem exs. de cançons populars amb «*tamborino* i flubiol ---». Així de Nord a Sud del domini: al peu del Canigó en una processó «tocaven flabiol i *tamburinu*» (La Bastida del Bulès, 1960); *la Cova 'l Tamborino*, en les muntanyes d'Alcanalí, val. Sud, 1963.

Tamborinaire; d'altres: *tamboriner* («El *tamboriner* del Llobregat» fou un dels 'poetes de riu' dels anys 1840). *Tamborinet*. *Tamborinejar* o *tamborinar*. *Tamborinada*; generalment en sentits figurats, en cat. or. i central, molt usat *tamborinada* per una forta tempestat de trons: «Com una ullada de sol de març, que s'escorre entre una rufagada de neu rodona, y una *tamborinada* de calamarsa ---», MrnVayreda (*Puny.*, 174, més cita en *rufagada*); en val. «colp fort pegat amb una part del cos», «colp fort pegat a algú», Valor-Giner (1950-55).

Mots afins. *Tambutxo* 'objectes de forma cilíndrica com un tambor' (cf. *AlcM* *tambor*, § 3d, e etc.); *tambutzet* 'nuviolet' (cf. *timbal*, § 2 en *AlcM*). *Tambre* 'barret fort, de copa més o menys alta' ross., també llgd. *tambre* (*TdF*), possiblement extret d'un **tambor* (repercussiu), i sentit com un derivat en -ó, impropri, com a diminutiu, per a un barret alt;² o bé encreuament amb el fr. *timbre* (pron. *tēbr*) que va conservar accs. pròximes a les del seu ètímon TYMPANUM.

¹ Lliçó, del ms. V; H posa *ses tabors*, i fa haplografia saltant el tros entre les dues aparicions del mot. —² D'un fr. ant. *tambre* (?) parla Tilander, *Rom.* LII, 460ss.

Tamborell, *tamborella*, V. *tambar* *Tamborer*, *tamboret*, V. *tambor* i *tambar* *Tambori*, *tamborinada*, *tamborinaire*, *-rinar*, *-rinejar*, *-riner*, *-rinet*, *tamborino*, *tambre*, *tamburet*, *tambutxo*, *tambutzet*, V. *tambor Tamé*, V. *també*

TAMIATS, locució usada sovint en una obra de Lluç, sobre la qual V. els textos en *AlcM*, amb suggeriments no inversemblants, però improbables. Hi ha aparença d'algun encreuament de llenguatge colloquial, sobretot entre *també* i *jatsia*, enterbolit per corrupcions de copistes; o bé ens podria fer pensar que es tracti d'un occitanisme passatger del temps montpellerenc de Lluç: *tamiar* = fr. *tamisser* (Pansier, *L. Prov. a Avignon* III, 162, hi documenta *tamiar* en el S. XIV): doncs, 'escatimeu, afineu'. **Tamir*, error de còpia, diu *AlcM*, però d'aquest rebutgem la insostenible relació amb la conj. II. *tanietsi*, absolutament estranya al romànic.

La idea bàsica tant podria haver estat 'adoneu-vos que' (en to irònic, i per tant='adoneu-vos que no'), pugueu fèr'. Cf. encara altres gramaticalitzacions més o menys completes de formes o frases verbals, com el vulgar *poder* 'potser', *veiam* 'a veure si'; i fins, una mica més llunyà, el clàssic *quousque tandem!*

Però ben sospesat m'inclino a creure que no hi ha